

Thế hệ trẻ tâm huyết phát triển gốm Phù Lãng

■ Bài và ảnh: HÀ THU

➔ “Hơn chục năm trước, ở Phù Lãng chỉ có những người cao tuổi cần mẫn giữ nghề. Hiện nay, thế hệ trẻ năng động đã tạo ra nhiều sản phẩm gốm chất lượng”, chia sẻ của ông Lê Phú Thành, Phó chủ tịch UBND xã Phù Lãng (thị xã Quế Võ, tỉnh Bắc Ninh) càng khiến chúng tôi hào hứng tìm hiểu về làng nghề có truyền thống hơn 700 năm tuổi.

SỨC SỐNG MỚI Ở LÀNG NGHỀ TRUYỀN THỐNG

Những ngày cuối xuân, dù tiết trời nồm ẩm, các lò gốm tại xã Phù Lãng vẫn đỏ lửa. Gương mặt đầm mồ hôi sau khi trực tiếp kiểm tra lửa tại lò nung, anh Bùi Văn Huân, chủ cơ sở Huân Gốm, lại ngồi nhào đất sét.

Sinh năm 1990, từ nhỏ thường xuyên tiếp xúc với đất sét, Bùi Văn Huân đã sớm có tình yêu với nghề truyền thống. Trăn trở trước việc gốm Phù Lãng chỉ có những sản phẩm chum, vại... ít giá trị kinh tế, anh Huân quyết định theo học Trường Đại học Mỹ thuật Công nghiệp với mong muốn đưa mỹ thuật vào gốm. Suốt 10 năm, Huân trải qua những đêm trắng thức canh ngọn lửa, canh nhiệt độ, bao nhiêu lần buồn vui với gốm. Yêu nghề, nghề chẳng phụ công. Đến nay, anh đã sống được với nghề, sở hữu nhiều bộ sưu tập gốm độc đáo, như: “Cao nguyên đá Đồng Văn Hà Giang”, “12 con giáp”, “Gia đình Sen”, “Màu thời gian”, “Đường lên non cao”, “Ruộng bậc thang”... Thương hiệu “Huân Gốm” đã có mặt trong nhiều cuộc triển lãm trong nước và quốc tế, trong đó bộ “12 con giáp” đoạt giải khuyến khích tại Triển lãm Mỹ thuật ứng dụng toàn quốc năm 2014. Nghệ nhân Bùi Văn Huân tâm sự: “Trong các sản phẩm, tôi vẫn giữ nét

Nghệ nhân Bùi Văn Huân bên bộ sưu tập gốm “Đường lên non cao”.

trình hoa của các cụ xưa và sáng tạo thêm những nét tươi mới để đưa vào không gian đời sống hiện đại, tạo ra những sản phẩm có sự đan xen giữa cũ và mới, có công năng tốt và mang giá trị mới cho gốm Phù Lãng”.

Với nghề nhân trẻ Phạm Văn Tuấn (sinh năm 1997), quyết định sống chung với gốm được đưa ra sau khi anh thất bại với nghề cơ khí. Cảm thấy tiếc nuối khi chưa thể phát huy tiềm năng nghề gốm của cha ông, Tuấn đã chọn học Trường Đại học Mỹ thuật Công nghiệp để vận dụng kiến thức vào sản xuất gốm. Trong 3 năm qua, Tuấn đã tạo ra những sản phẩm gốm mang thương hiệu của riêng mình, trong đó nhiều sản phẩm có giá trị mỹ thuật cao.

Dù không sinh ra tại Phù Lãng nhưng chị Đặng Thị Tâm, chủ cơ sở gốm Minh Tâm mong muốn nâng tầm thương hiệu gốm Phù Lãng. Thời gian qua, bên cạnh việc sản xuất gốm, cơ sở gốm Minh Tâm còn là điểm du lịch để du khách tìm đến trải nghiệm làm gốm. Chị Tâm chia sẻ: “Khi về làm dâu Phù Lãng, tôi luôn mong muốn được góp sức phát

triển làng nghề. Tôi tâm niệm, mình là thế hệ trẻ thì phải dám nghĩ, dám làm, biết kết hợp giữa giá trị truyền thống và hiện đại để tạo ra những sản phẩm gốm chất lượng”.

ĐỂ GỐM PHÙ LÃNG ĐI XA HƠN

Nét đặc trưng của gốm Phù Lãng là nước men mang sắc nâu, vàng nâu, vàng nhạt mà theo nhận xét của những người sành nghề đó là men da lợn. Điều này giúp cho các sản phẩm gốm Phù Lãng bền, đẹp và vẫn giữ được nét nguyên sơ của đất và lửa.

Làng nghề gốm Phù Lãng hiện có khoảng hơn 200 hộ sản xuất gốm; trong đó, có 50 lò nung đốt gốm truyền thống, gần 20 lò nung đốt gốm bằng khí gas; số lao động trực tiếp tham gia sản xuất gốm khoảng gần 1.000 người. Mỗi năm, làng nghề sản xuất và đưa ra thị trường tiêu thụ hơn 1 triệu sản phẩm gốm các loại, thu nhập bình quân của người lao động tại đây ước đạt từ 7 đến 9 triệu đồng/người/tháng.

Bên cạnh sự tham gia sáng tạo của các nghệ nhân trẻ, năm 2023, thị xã

Quế Võ đã phối hợp với Cơ quan hợp tác quốc tế Nhật Bản (JICA) thực hiện Dự án “Phát triển nghề gốm tại xã Phù Lãng, thị xã Quế Võ, tỉnh Bắc Ninh”. Dự án này đào tạo kỹ thuật làm gốm của các nghệ nhân gốm làng TOHO của Nhật Bản cho khoảng 60 học viên làm gốm Phù Lãng theo công nghệ Nhật Bản. Nhờ có sự hợp tác này, nhiều nghệ nhân tại làng gốm Phù Lãng đã học hỏi được kỹ thuật làm gốm, kỹ thuật nung của người Nhật Bản giúp tiết kiệm nguyên vật liệu, tăng chất lượng và giá trị của sản phẩm gốm Phù Lãng.

Theo ông Nguyễn Minh Ngọc, Chủ tịch Hợp tác xã Gốm và Du lịch Phù Lãng, để bắt nhịp sự phát triển và nhu cầu của xã hội, gốm Phù Lãng không chỉ có những sản phẩm dân dụng như trước đây mà còn được ứng dụng nhiều kiến thức để tạo ra những sản phẩm ấn tượng, như: Tranh gốm, lọ hoa gốm, ấm chén gốm, gốm trang trí, gốm ốp tường...

Cũng giống như nhiều làng nghề truyền thống khác, gốm Phù Lãng đang đứng trước nhiều thách thức dưới tác động của cuộc sống hiện đại. Ông Lê Phú Thành cho biết, trong năm 2024, việc sản xuất gốm gặp không ít khó khăn do nguyên liệu đầu vào là đất và củi có giá thành cao; đầu ra vẫn còn hạn chế. Đảng ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân xã Phù Lãng đang tìm mọi giải pháp để tháo gỡ khó khăn cho làng nghề giai đoạn hiện nay, đưa thương hiệu gốm Phù Lãng đi xa hơn.

Ông Lê Phú Thành, Phó chủ tịch UBND xã Phù Lãng cho biết: “Làng gốm Phù Lãng có khoảng 50 nghệ nhân trẻ từng đi học liên quan đến ngành mỹ thuật đang tham gia ứng dụng vào sản xuất gốm. Phù Lãng hiện có 19 sản phẩm gốm OCOP thì đa phần là do người trẻ tạo ra”.